

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо організації самостійної роботи

з дисципліни

«ОК07 Організація і методика аудиту»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

зі спеціальності

D1 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійної програми

«Облік і аудит»

денної та заочної форми навчання

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з дисципліни «Організація і методика аудиту» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» денної та заочної форми навчання / Укл. М.В. Болдуєв, О.Г. Лищенко, - Запоріжжя: НУ «ЗП», 2026 – 37 с.

Укладач: М.В. Болдуєв, д.держ.упр., професор, Лищенко О.Г. к.е.н, доцент

Відповідальний за випуск: декан факультету бізнес-технологій та економіки Васильєва О.О., д.е.н, професор

Затверджено
на засіданні кафедри
«Облік та фінанси»
Протокол № 4
від «17» лютого 2026 р.

Затверджено на засіданні
НМК ФБТЕ
Протокол № 3
від «26» березня 2026 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематика самостійної роботи студентів	8
Модуль 1 Змістовний модуль 1 Теоретико-методологічні та організаційні засади аудиту.....	8
Тема 1 Методологічні основи аудиту.	8
Тема 2 Організація процесу аудиторської перевірки.	10
Тема 3 Організація роботи з персоналом.....	12
Тема 4 Планування аудиту з урахуванням ризиків.	15
Тема 5 Аудит у середовищі інформаційних технологій.	17
Тема 6 Організація обов’язкового аудиту фінансової звітності та взаємодія аудитора із замовником.	20
Модуль 2 Змістовий модуль 2 Системи внутрішнього контролю, економічна безпека та цифрова трансформація аудиту.....	23
Тема 7 «організація внутрішнього аудиту та взаємодія із зовнішнім.	23
Тема 8 Аудит у системі економічної безпеки підприємства.	26
Тема 9 Еволюція та нові компетенції аудитора в умовах цифрової трансформації.	29
Тема 10 Технологічні інновації та безпека аудиту в цифрову епоху.	32
Рекомендована література для ознайомлення студентами	36

ВСТУП

Мета: формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння теоретичних, методологічних і практичних засад аудиторської діяльності, організації процесу перевірки фінансової звітності, а також набуття компетентностей, необхідних для здійснення незалежного аудиту в умовах цифрової трансформації економіки. Дисципліна спрямована на розвиток професійного мислення майбутніх аудиторів, здатності ідентифікувати ризики, формувати аудиторські докази, застосовувати сучасні інформаційні технології та дотримуватись етичних стандартів професії.

Завдання:

1. Ознайомлення з методологічними основами аудиту, поняттям суттєвості, аудиторського ризику, доказів і методів їх збору.
2. Опанування принципів організації аудиторського процесу, його етапів, методів управління часом, ресурсами та якістю аудиторських послуг.
3. Вивчення підходів до планування аудиту з урахуванням ризиків і визначення рівня суттєвості.
4. Розуміння особливостей проведення аудиту в інформаційному середовищі, зокрема перевірки даних у ERP-системах та використання комп'ютеризованих засобів аудиту (СААТs).
5. Ознайомлення з вимогами до організації обов'язкового аудиту фінансової звітності та правилами взаємодії аудитора із замовником.
6. Формування знань щодо організації внутрішнього аудиту, його ролі у корпоративному управлінні та взаємодії із зовнішнім аудитом.
7. Засвоєння ролі аудиту як інструменту забезпечення економічної безпеки підприємства, зокрема у виявленні шахрайства та зловживань.
8. Розвиток розуміння еволюції аудиту та нових компетенцій аудитора в умовах цифрової економіки.
9. Оволодіння практичними навичками застосування технологічних

інновацій – Big Data, штучного інтелекту, блокчейну – для підвищення ефективності та безпеки аудиторського процесу.

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання згідно Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для другого (магістерського) рівня (затверджено наказом МОН № 958 від 10.07.2019):

➤ загальні компетентності:

- ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті;
- ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- ЗК12. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

➤ спеціальні (фахові) компетентності

- СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу;

- СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків;

- СК06. Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності;

- СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства;

- СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору;

- СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;

- СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування;

- СК11. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, спрямовані на пізнання економічних явищ і процесів;

- СК12. Здатність застосовувати отримані нові знання та інновації для розв'язання комплексних проблем у сфері обліку, аудиту та оподаткування, а також адаптувати їх до умов змінного середовища та вимог сталого розвитку.

Очікувані програмні результати навчання:

- РН02. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження;

- РН06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;

- РН11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання;

- РН13. Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики;

- РН15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту,

аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику;

- РН17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;

- РН18. Визначати актуальні проблеми та виявляти наукові факти у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування, робити науково - обґрунтовані висновки та розробляти пропозиції щодо їх вирішенн;

- РН19. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями;

- РН20. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення;

- РН21. Вміти генерувати нові ідеї в сфері обліку, аналізу, аудиту та оподаткування;

- РН22. Аналізувати і оцінювати закономірності і тенденції розвитку обліку, аналізу та аудиту, оподаткування;

- РН23. Моделювати застосування методів наукових досліджень для аналізу закономірностей і тенденцій розвитку основних напрямів розвитку обліку, аналізу та аудиту,

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
МОДУЛЬ 1. ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-
МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АУДИТУ

Тема 1. Методологічні основи аудиту

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте еволюцію методологічних підходів до аудиту – від формальної перевірки звітності до сучасного ризикоорієнтованого аудиту. Які фактори зумовили ці зміни?

Дослідіть роль системи внутрішнього контролю у зниженні аудиторського ризику. Яким чином ефективна СВК впливає на обсяг і глибину аудиторських процедур?

Порівняйте загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, що застосовуються в аудиті. Як поєднання цих методів підвищує достовірність аудиторських висновків?

Оцініть значення Міжнародних стандартів аудиту (зокрема МСА 200, 315, 500, 530) у формуванні сучасної методології аудиторської діяльності та забезпеченні її уніфікації у міжнародній практиці.

Практичні завдання

Завдання 1. Заповнити таблицю «Класифікація аудиторських доказів» за критеріями: джерело, форма, ступінь достовірності, актуальність.

Завдання 2. Розробити приклад аудиторської процедури для отримання доказів різних типів (документальних, усних, матеріальних, аналітичних).

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Ризикоорієнтований підхід означає:

- а) проведення тотальної перевірки всіх документів;
- б) фокусування аудиту на ділянках із найбільшим ризиком викривлень;

в) зниження обсягу аудиту незалежно від ризиків.

2. Властивий ризик – це:

а) ризик неефективного контролю;

б) ймовірність викривлення до врахування внутрішнього контролю;

в) ризик ненадання доказів третіми сторонами.

3. До загальнонаукових методів аудиту належать:

а) інвентаризація, підтвердження, тестування;

б) перевірка документів, спостереження, вибірка;

в) аналіз, синтез, індукція, дедукція.

4. Аналітичні методи аудиту передбачають:

а) фізичний огляд активів;

б) перевірку достовірності документів;

в) виявлення тенденцій і взаємозв'язків між показниками звітності.

5. До основних вимог до доказів за МСА 500 належать:

а) автентичність, точність, повнота;

б) надійність, об'єктивність, порівнянність;

в) достатність, належність, достовірність, актуальність.

6. Суттєвість у аудиті означає:

а) законність господарських операцій;

б) межу, при перевищенні якої викривлення впливають на рішення користувачів;

в) точність облікових даних.

7. Якщо рівень суттєвості зменшується, аудитор:

а) зменшує кількість процедур;

б) не змінює план аудиту;

в) збільшує обсяг перевірки та вибірки.

8. Ризик контролю зумовлений:

а) недоліками або неефективністю системи внутрішнього контролю;

б) помилками аудитора під час перевірки;

в) ненаданням інформації контрагентами.

9. Яка мета тестів контролю?

- а) оцінити достовірність фінансової звітності загалом;
- б) перевірити ефективність системи внутрішнього контролю;
- в) оцінити суттєвість викривлень.

10. Вибірковий метод аудиту передбачає:

- а) перевірку всіх операцій підприємства;
- б) застосування процедур до частини генеральної сукупності;
- в) ігнорування ризикових зон.

Тема 2 Організація процесу аудиторської перевірки

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте вимоги Міжнародного стандарту аудиту (МСА 300) щодо планування аудиту фінансової звітності та порівняйте їх із національними положеннями (стандартами) аудиторської діяльності України.

Дослідіть роль сучасних цифрових технологій (СААТs, аналітичних платформ, штучного інтелекту) у підвищенні ефективності аудиторських процедур.

Охарактеризуйте систему контролю якості аудиторських послуг в Україні та її взаємозв'язок із вимогами ISQC 1 і МСА 220.

Розкрийте особливості постаудиторського супроводу: його цілі, основні напрями та практичне значення для підвищення якості аудиторської діяльності.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти проект наказу (розпорядження) про проведення аудиту підприємства, визначивши мету, терміни, обсяг та відповідальних осіб.

Завдання 2. Розробити технічне завдання (brief) для конкурсного відбору аудиторської фірми (включити критерії кваліфікації, досвіду, вартості та строків).

Завдання 3. Проаналізувати запропоновану ситуацію: аудиторська фірма пропонує клієнту консультаційні послуги після перевірки. Визначити, чи не порушується принцип незалежності.

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Яка головна мета організації аудиторського процесу?

а) забезпечення формального дотримання законодавства

б) досягнення системності, ефективності та достовірності аудиторських процедур

в) підвищення вартості аудиторських послуг

2. Що є обов'язковим елементом договору на проведення аудиту згідно з МСА?

а) детальний графік відпусток аудиторів

б) предмет, мета, обсяг робіт і порядок оплати послуг

в) інформація про фінансовий стан клієнта

3. Який документ є результатом етапу планування аудиту?

а) Звіт про аудит

б) Аудиторська програма

в) Лист керівництву

4. Який метод не належить до методів отримання аудиторських доказів?

а) спостереження

б) прогнозування

в) підтвердження

5. Що є основною метою тестів контролю?

а) перевірити достовірність фінансових звітів

б) оцінити ефективність системи внутрішнього контролю

в) провести аналіз динаміки доходів

6. Який документ готується після формування аудиторського висновку для керівництва підприємства?

а) робочий документ аудитора

б) лист керівництву (management letter)

в) контрольний список перевірки

7. Яка форма висновку надається, якщо звітність не має суттєвих викривлень?

а) відмова від висновку

б) модифікований висновок

в) немодифікований (позитивний) висновок

8. Який орган здійснює зовнішній нагляд за якістю аудиторських послуг в Україні?

а) Міністерство фінансів

б) Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД)

в) Торгово-промислова палата

9. Який документ підтверджує дотримання аудитором процедур контролю якості?

а) аналітичний звіт

б) контрольні списки (checklists)

в) прайс-листи клієнтів

10. Що є найпоширенішою помилкою, яка знижує якість аудиту?

а) використання аналітичних процедур

б) недостатня оцінка ризиків аудиту

в) надмірна кількість перевірок

Тема 3 Організація роботи з персоналом

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте зміст і значення Кодексу етики професійних бухгалтерів та аудиторів, визначивши, як його принципи впливають на якість аудиторських послуг.

Дослідіть практику формування колективних договорів у суб'єктах

аудиторської діяльності та оцініть їх роль у забезпеченні соціального партнерства між роботодавцем і персоналом.

Охарактеризуйте систему внутрішнього контролю якості аудиторських послуг в українських аудиторських фірмах, навівши приклади застосування політики контролю якості відповідно до МСА 220.

Розкрийте особливості мотивації та оцінювання ефективності праці персоналу аудиторської фірми в умовах конкуренції на ринку аудиторських послуг.

Практичні завдання

Завдання 1. Розробити структурну схему аудиторської фірми, визначивши основні підрозділи, їх підпорядкованість та функції.

Завдання 2. Розробити правила внутрішнього трудового розпорядку для аудиторської фірми (мінімум 5 пунктів).

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Який документ фіксує посадовий склад аудиторської фірми із зазначенням фонду заробітної плати?

- а) Колективний договір
- б) Штатний розпис
- в) Посадова інструкція

2. Яка форма організації праці найхарактерніша для аудиторів-підприємців?

- а) індивідуальна
- б) колективна
- в) групова

3. Що є основною метою контролю якості аудиторських послуг?

- а) зменшення витрат на аудит
- б) розширення кола клієнтів
- в) підвищення престижу аудиторської професії та якості послуг

4. Яка форма оплати праці передбачає залежність заробітку від обсягу виконаних послуг?

- а) погодинна
- б) відрядна
- в) тарифна

5. Що означає відрядно-преміальна система оплати праці в аудиторській фірмі?

- а) зарплата залежить лише від окладу
- б) до основної зарплати додається премія за якість і обсяг робіт
- в) премію виплачують лише керівникам

6. Хто відповідає за розподіл завдань у колективній формі праці аудиторів?

- а) керівник аудиторської бригади
- б) замовник перевірки
- в) головний бухгалтер

7. Яка система оплати праці найчастіше застосовується для директора аудиторської фірми?

- а) погодинно-преміальна
- б) відрядна без премій
- в) фіксований оклад без стимулювання

8. Який вид контролю якості здійснюється після завершення аудиторської перевірки?

- а) поточний
- б) наступний
- в) попередній

9. Що має бути доказом того, що аудит проведено відповідно до стандартів?

- а) усне пояснення аудитора
- б) рішення клієнта
- в) робочі документи аудитора

10. Який документ регламентує права та обов'язки працівників і адміністрації аудиторської фірми?

- а) статут підприємства
- б) правила внутрішнього трудового розпорядку
- в) посадові інструкції

Тема 4 Планування аудиту з урахуванням ризиків

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте підходи до визначення рівня суттєвості в аудиті, які застосовуються у міжнародній практиці, та порівняйте їх із національними підходами.

Розкрийте роль і значення МСА 315 у формуванні ризикоорієнтованої моделі аудиту.

Дослідіть можливості використання сучасних програмних засобів (ACL, CaseWare IDEA, TeamMate+ тощо) для автоматизації процесу планування аудиту.

Охарактеризуйте практичні аспекти документування загальної аудиторської стратегії та програми перевірки відповідно до вимог МСА 300.

Практичні завдання

Завдання 1. Використання ІТ-технологій у плануванні аудиту.

Мета: зрозуміти роль цифрових інструментів у сучасному аудиті.

Необхідно:

Підготуйте короткий опис або схему (Рис.) «Цифрові інструменти планування аудиту», зокрема:

- програмні продукти (TeamMate, CaseWare IDEA, Pentana Audit);
- автоматизовані чек-листи;
- візуалізація ризиків через дашборди;
- електронні робочі документи.

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Основна мета етапу планування аудиту полягає у:
 - а) складанні аудиторського висновку
 - б) розробленні ефективної стратегії та програми перевірки
 - в) перевірці достовірності звітності клієнта
2. Який із наведених ризиків не входить до структури аудиторського ризику?
 - а) ризик контролю
 - б) ризик суттєвості
 - в) ризик невиявлення
3. Формула аудиторського ризику має вигляд:
 - а) $AR = IR + CR + DR$
 - б) $AR = IR \times CR \times DR$
 - в) $AR = (IR + CR) \div DR$
4. Власний ризик (Inherent Risk) означає:
 - а) ризик, який аудитор не виявив викривлення
 - б) ризик виникнення викривлення без урахування внутрішнього контролю
 - в) ризик, пов'язаний із неякісною документацією аудитора
5. Який ризик контролює сам аудитор шляхом вибору обсягу процедур?
 - а) ризик контролю
 - б) ризик невиявлення
 - в) ризик суттєвого викривлення
6. Суттєвість у аудиті визначається як:
 - а) частка активів підприємства
 - б) поріг викривлення, який може вплинути на рішення користувачів
 - в) сукупність ризиків, що визначають якість аудиту
7. Який із наведених показників найчастіше використовується як база для розрахунку планової суттєвості?
 - а) прибуток до оподаткування
 - б) витрати на оплату праці
 - в) рівень ліквідності

8. До основних методів оцінки ризиків не належить:

- а) калькуляційний метод
- б) тестування
- в) анкетування

9. Для якого виду аудиту обов'язкове дотримання вимог МСФЗ і детальне документування процедур?

- а) обов'язковий аудит
- б) ініціативний аудит
- в) аудит спеціальних звітів

10. Який сучасний IT-інструмент використовується для автоматизації управління ризиками в аудиті?

- а) Excel
- б) CaseWare IDEA або TeamMate+
- в) Word

Тема 5 Аудит у середовищі інформаційних технологій

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте, як цифрова трансформація підприємств впливає на зміну ролі аудитора – від контролера до аналітика даних і консультанта.

Дослідіть сучасні міжнародні стандарти аудиту (ISA), що регулюють проведення аудиту в умовах використання інформаційних технологій, та наведіть приклади їх практичного застосування.

Порівняйте функціональні можливості різних ERP-систем (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics 365, 1С:Підприємство) у контексті формування фінансової звітності та аудиторських доказів.

Оцініть роль комп'ютеризованих засобів аудиту (CAATs) у запобіганні шахрайству та виявленні аномалій у фінансових даних підприємства.

Практичні завдання

Завдання 1. Обрати реальне або умовне підприємство й описати його інформаційно-технологічне середовище (ERP, CRM, бухгалтерські програми, хмарні сервіси).

Потрібно визначити: які ризики можуть виникати під час аудиту в цьому середовищі; які контролю забезпечують достовірність даних.

Результат: таблиця «Елементи ІТ-середовища – Потенційні ризики – Засоби контролю».

Завдання 2. Розробити матрицю оцінки кіберризиків для аудиторської фірми або клієнта.

Включити: тип ризику, джерело, імовірність, наслідки, рівень ризику, заходи контролю та відповідальних осіб.

Результат: таблиця «Кіберризик – Джерело – Імовірність – Наслідки – Контроль – Відповідальний».

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Яке твердження найточніше характеризує інформаційно-технологічне середовище аудиту?

- а) лише набір комп'ютерних програм
- б) лише хмарна інфраструктура підприємства
- в) сукупність програмно-технічних засобів і систем, у межах яких

здійснюється облік і аудит

2. Який принциповий наслідок цифровізації для методики аудиту?

- а) зменшення кількості перевірок
- б) перехід від вибіркового тесту до суцільної аналітики даних
- в) відмова від аналітичних процедур

3. Яка технологія лежить в основі концепції безперервного аудиту?

- а) механічне дублювання записів
- б) автоматизоване відстеження операцій у реальному часі
- в) перевірка лише на кінець звітної періоду

4. Яка з переваг цифрового аудиту є ключовою для клієнта?

- а) зменшення кількості персоналу
- б) відсутність контролю аудитора
- в) підвищення довіри та прозорості завдяки автоматизації

5. Яка система є прикладом ERP-рішення?

- а) CRM Salesforce
- б) SAP S/4HANA
- в) Tableau

6. Що є обов'язковим етапом оцінки внутрішнього контролю в ERP?

а) аналіз прав доступу користувачів і принципу Segregation of Duties (SoD)

- б) розрахунок показників ліквідності
- в) порівняння облікової політики між підприємствами

7. Яке призначення мають журнали операцій (system logs) у аудиті ERP?

- а) зберігати лише бухгалтерські довідники
- б) містити результати аналітичних звітів
- в) фіксувати всі дії користувачів як джерело цифрових доказів

8. Яка можливість СААТs дозволяє аудитору працювати з мільйонами записів?

- а) макроси Excel
- б) імпорт і аналіз великих масивів даних (Big Data)
- в) використання текстових звітів

9. Що таке кіберризик у контексті аудиту?

- а) ймовірність помилки в аналітичних формулах
- б) невизначеність у прогнозуванні рентабельності
- в) імовірність збитків через несанкціонований доступ або втрату

інформації

10. Який із прикладів належить до зовнішніх кіберризиків?

- а) хакерська атака на сервер ERP
- б) ненавмисне видалення даних бухгалтером
- в) внутрішній перегляд звітів без дозволу

Тема 6 Організація обов'язкового аудиту фінансової звітності та взаємодія аудитора із замовником

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте основні відмінності між обов'язковим і ініціативним аудитом у контексті їхнього правового регулювання, цілей і наслідків для підприємства.

Дослідіть зміст та значення системи внутрішнього контролю якості в аудиторських фірмах відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА) і Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Розкрийте роль аудиторського комітету у взаємодії між аудитором і замовником, використовуючи приклади підприємств, що становлять суспільний інтерес.

Проаналізуйте вплив ротації аудитора на якість аудиторських перевірок і довіру користувачів фінансової звітності, посилаючись на міжнародний досвід (ЄС, США, Велика Британія).

Практичні завдання

Завдання 1. Заповнити таблицю порівняння за ознаками: мета, замовник, обсяг перевірки, відповідальність аудитора, звітність, регулювання.

Навести приклад підприємства, для якого аудит є обов'язковим.

Результат: короткий аналітичний звіт або таблиця.

Завдання 2. Скласти перелік основних вимог до суб'єкта аудиторської діяльності відповідно до Закону України.

Побудувати схему «Система внутрішнього контролю якості аудиту» із зазначенням елементів: політика, процедури, моніторинг, відповідальні особи.

Результат: схема або інфографіка.

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Обов'язковий аудит фінансової звітності проводиться:
 - а) за рішенням керівництва підприємства
 - б) відповідно до вимог законодавства для певних категорій підприємств
 - в) за ініціативою акціонерів або інвесторів
2. Яка основна мета обов'язкового аудиту?
 - а) підтвердження достовірності фінансової звітності
 - б) збільшення прибутковості підприємства
 - в) оцінка ефективності управління
3. Хто має право проводити обов'язковий аудит?
 - а) будь-який бухгалтер
 - б) суб'єкти аудиторської діяльності, внесені до реєстру аудиторів
 - в) податкові консультанти
4. Система внутрішнього контролю якості аудитора включає:
 - а) тільки перевірку звітів клієнтів
 - б) політики, процедури, моніторинг та оцінку ризиків
 - в) щорічне тестування працівників без документування
5. Ключовий партнер з аудиту:
 - а) не несе персональної відповідальності за звіт
 - б) підписує аудиторський звіт і відповідає за його якість
 - в) виконує тільки технічні обов'язки
6. Метою ротації ключового партнера є:
 - а) зменшення витрат клієнта
 - б) підтримання незалежності та об'єктивності аудитора
 - в) заміна через конфлікт із клієнтом
7. Винагорода аудитора не може залежати від:
 - а) кількості працівників у клієнта
 - б) результатів аудиту чи висловленої думки
 - в) витраченого часу на перевірку
8. У разі виявлення порушень під час аудиту аудитор:
 - а) замовчує про них у звіті

- б) повідомляє керівництво або аудиторський комітет підприємства
- в) передає інформацію конкурентам клієнта

9. Внутрішній контроль якості аудиту включає:

- а) перевірку звітності клієнта зовнішнім регулятором
- б) рецензування результатів іншими аудиторами фірми
- в) повторне проведення всіх процедур

10. Якщо аудитор виявляє факти, що можуть загрожувати стабільності фінансового ринку, він повинен:

- а) приховати їх через комерційну таємницю
- б) повідомити лише замовника
- в) повідомити відповідний державний орган (НБУ, НКЦПФР тощо)

МОДУЛЬ 2 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТУ

Тема 7 Організація внутрішнього аудиту та взаємодія із зовнішнім

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (IPPF) та визначте, які положення є найбільш актуальними для українських підприємств.

Дослідіть сутність і практичне застосування моделі COSO у побудові системи внутрішнього контролю. Наведіть приклади її впровадження в корпоративному секторі.

Вивчіть зміст Міжнародного стандарту аудиту МСА 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» і поясніть, як він регламентує взаємодію внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Охарактеризуйте сучасні цифрові інструменти, що застосовуються у внутрішньому аудиті (Audit Management Systems, ERP, GRC, Big Data), та оцініть їх вплив на якість аудиторських процедур.

Практичні завдання

Завдання 1. Скласти коротке «Положення про службу внутрішнього аудиту» для умовного підприємства (2–3 сторінки).

Потрібно визначити:

- мету і завдання служби;
- функції, права та обов'язки внутрішніх аудиторів;
- схему підпорядкування;
- порядок взаємодії з іншими підрозділами.
- Результат: текст документа або схема структури (можна у вигляді

органограм).

Завдання 2. Розробити набір ключових показників ефективності (КРІ) для служби внутрішнього аудиту.

Необхідно визначити:

- не менше 5 показників (наприклад, частка виконаних перевірок, рівень впровадження рекомендацій, середній термін реагування тощо);
- формулу розрахунку кожного показника та очікуване значення.
- Результат: таблиця «КРІ служби внутрішнього аудиту».

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Яка головна мета внутрішнього аудиту?

- а) підтвердження достовірності фінансової звітності
- б) виявлення порушень у бухгалтерському обліку
- в) підвищення ефективності управління та мінімізація ризиків

2. Що означає принцип "segregation of duties"?

- а) Розподіл обов'язків між працівниками для уникнення конфлікту інтересів
- б) централізація функцій контролю
- в) надання повноважень одній особі

3. який документ визначає місце та функції служби внутрішнього аудиту в структурі управління?

- а) Положення про внутрішній аудит
- б) Кодекс корпоративної етики
- в) Аудиторський звіт

4. Хто відповідальний за забезпечення незалежності внутрішнього аудиту?

- а) керівник фінансового відділу
- б) комітет з аудиту
- в) зовнішній аудитор

5. Який із видів контролю спрямований на попередження помилок і зловживань?

- а) превентивний контроль
- б) детективний контроль
- в) коригувальний контроль

6. Який показник використовується для кількісної оцінки ефективності внутрішнього аудиту?

- а) рівень оплати праці аудиторів
- б) кількість складених звітів
- в) частка впроваджених рекомендацій (%)

7. У чому полягає головна перевага цифрового аудиту?

- а) підвищення кількості звітів
- б) можливість безперервного моніторингу операцій у реальному часі
- в) зменшення кількості працівників

8. Який підхід у сучасному внутрішньому аудиті орієнтується на концентрацію ресурсів у зонах найвищого ризику?

- а) процесний підхід
- б) ризикоорієнтований підхід (RBIA)
- в) функціональний підхід

9. Який міжнародний інститут розробив стандарти IPPF для внутрішніх аудиторів?

- а) Institute of Internal Auditors (IIA)
- б) International Federation of Accountants (IFAC)
- в) World Audit Association (WAA)

10. Що є основним елементом інтегрованої аудиторської екосистеми майбутнього?

- а) ієрархічна система паперових звітів
- б) автономна робота внутрішніх і зовнішніх аудиторів
- в) спільна цифрова платформа для обміну даними та аналітики

Тема 8 Аудит у системі економічної безпеки підприємства

Питання для самостійної роботи

Дослідіть особливості застосування Міжнародних стандартів аудиту (ISA 240, ISA 315, ISA 330) у практиці запобігання шахрайству на українських підприємствах.

Проаналізуйте відмінності між судово-бухгалтерською експертизою та аудитом у контексті доказовості результатів і правового статусу виконавців.

Розкрийте можливості використання інструментів Big Data, AI та continuous auditing для підвищення ефективності системи внутрішнього контролю.

Охарактеризуйте концепцію “audit by design” та оцініть її значення для побудови сучасної цифрової системи економічної безпеки підприємства.

Практичні завдання

Завдання 1. Оцінити кіберризики та систему захисту даних.

Хід роботи:

1. Визначити потенційні загрози інформаційній безпеці підприємства.
2. Оцінити ступінь контролю за кожним ризиком (низький, середній, високий).
3. Розробити короткий план аудиту IT-безпеки.

Приклад виконання:

Таблиця 1 – Оцінка ризиків інформаційної безпеки та план аудиту

№	Потенційна загроза	Ймовірність виникнення	Рівень контролю	Потенційні наслідки	Заходи аудиту (план дій)
1	2	3	4	5	6
1	Несанкціонований доступ до бухгалтерських баз даних	Висока	Середній	Викрадення фінансових даних, зміна звітності	Перевірити політику паролів, рівні доступу користувачів, журнал входів у систему

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
2	Витік конфіденційної інформації через електронну пошту	Середня	Низький	Розголошення комерційної та персональної інформації	Перевірити налаштування поштового сервера, політику шифрування та моніторингу листування
3	Підробка електронних документів або підписів	Середня	Середній	Фінансові збитки, спотворення даних	Перевірити систему електронного документообігу, наявність ЕЦП, лог-файли змін документів
4	Вірусні атаки та шкідливе ПЗ	Висока	Високий	Блокування систем, втрата даних	Оцінити ефективність антивірусного ПЗ, наявність регулярного оновлення і резервного копіювання
5	Кібератаки на корпоративний сайт або ERP-систему	Середня	Середній	Зупинка бізнес-процесів, фінансові втрати	Перевірити систему міжмережевих екранів (firewall), доступ до серверів, політику оновлень

План аудиту ІТ-безпеки (приклад 5 пунктів)

1. Перевірити наявність і актуальність політики інформаційної безпеки на підприємстві.
2. Оцінити систему управління доступом до облікових записів і баз даних.
3. Перевірити наявність системи резервного копіювання та відновлення даних.
4. Проаналізувати ефективність антивірусного захисту та оновлення програмного забезпечення.
5. Провести тестування на проникнення (penetration testing) або аудит зовнішнього доступу до корпоративної мережі.

Завдання 2:

1. Розробити схему взаємодії підрозділів підприємства в межах системи контролю (у графічній або табличній формі).
2. Визначити функції кожного учасника (аудитор, внутрішній контроль, комплаєнс, служба безпеки).

3. Вказати канали обміну інформацією.

Результат: організаційна схема (рисунок) або таблиця ролей та відповідальності.

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Яка основна мета аудиту в системі економічної безпеки підприємства?

а) збільшення прибутку підприємства

б) забезпечення достовірності фінансової інформації та запобігання

зловживанням

в) оптимізація податкових платежів

2. Що є головним завданням аудиту у сфері фінансової безпеки?

а) визначення розміру податкових зобов'язань

б) контроль виконання планів виробництва

в) перевірка достовірності фінансової звітності

3. Який вид шахрайства є найпоширенішим у фінансово-господарській діяльності?

а) маніпуляції з обліковими оцінками

б) привласнення активів

в) корупційні угоди

4. Який приклад відповідає маніпуляції з фінансовою звітністю?

а) привласнення готівки касиром

б) завищення вартості запасів наприкінці періоду

в) укладання договорів з афілійованими особами

5. До якої категорії ознак шахрайства належить відсутність підписів на первинних документах?

а) документальні ознаки

б) аналітичні ознаки

в) поведенкові ознаки

6. Що означає термін «професійний скептицизм» в аудиті?

а) недовіра до клієнта без підстав

б) ігнорування наданих документів

в) критичне ставлення до інформації та перевірка її з кількох джерел

7. Хто може бути ініціатором судово-бухгалтерської експертизи?

а) аудиторська компанія

б) суд або слідчий орган

в) власник підприємства

8. Що є головною метою використання ризикоорієнтованого підходу в аудиті?

а) скорочення строків перевірки

б) зменшення витрат на аудит

в) концентрація уваги на ділянках з підвищеною ймовірністю зловживань

9. Що є основною перевагою концепції “audit by design”?

а) зменшення кількості аудиторів

б) відмова від зовнішнього контролю

в) інтеграція контролю у систему бухгалтерського обліку на етапі її проектування

10. Який документ має доказову силу в суді за результатами фінансового дослідження?

а) аудиторський звіт

б) акт перевірки

в) експертний висновок судово-бухгалтерської експертизи

Тема 9 Еволюція та нові компетенції аудитора в умовах цифрової трансформації

Питання для самостійної роботи

Проаналізуйте вплив цифрової трансформації на методологію аудиту в Україні. Які інструменти та нормативні зміни сприяють розвитку цифрового аудиту?

Порівняйте міжнародні підходи до впровадження Audit 4.0 та перспективи переходу до Audit 5.0. У чому полягає концепція «smart assurance»?

Дослідіть роль штучного інтелекту та аналітики великих даних у підвищенні ефективності аудиту. Які ризики і можливості створюють ці технології для аудитора?

Підготуйте коротке есе про нову модель компетенцій аудитора цифрової доби. Які навички та сертифікації визначають професійну готовність фахівця до роботи у цифровому середовищі?

Практичні завдання

Завдання 1. Порівняльний аналіз етапів розвитку аудиту. Дослідити еволюцію аудиту (Audit 1.0–5.0) та визначити зміни ролі аудитора.

Хід роботи:

1. Ознайомитися з описом етапів у тексті лекції.
2. Заповнити таблицю «Порівняння етапів аудиту» (додати колонку «Приклади технологій»).
3. Підготувати короткий висновок про основні тенденції переходу до Audit 5.0

Завдання 2. Аналіз цифрових інструментів СААТs. Навчитися добирати комп'ютеризовані техніки аудиту для різних цілей.

Хід роботи:

1. Обрати дві програми (IDEA, ACL, Power BI, CaseWare).
2. Визначити їхні функції, переваги та обмеження.
3. Підготувати коротку порівняльну таблицю.

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Яка основна мета концепції Audit 4.0?
 - а) автоматизація ручних процедур обліку
 - б) використання вибіркового перевірок у реальному часі
 - в) інтеграція цифрових технологій у безперервний аудит
2. Який принцип відображає поєднання штучного інтелекту та етичного

судження аудитора у концепції Audit 5.0?

- а) Smart assurance
- б) Transparent analytics
- в) Continuous auditing

3. Що є основним завданням систем СААТs?

- а) контроль доступу до ERP
- б) візуалізація результатів аудиту
- в) автоматизований аналіз даних і тестування вибірок

4. Яка роль аудитора в умовах Audit 4.0?

- а) контролер
- б) технічний експерт
- в) радник із ризиків

5. Який етап еволюції аудиту передбачає поєднання AI з етичними алгоритмами?

- а) Audit 4.0
- б) Audit 4.5
- в) Audit 5.0

6. Що є ключовим ризиком при надмірній довірі до автоматизованих аналітичних систем?

- а) зменшення обсягу даних
- б) зростання продуктивності
- в) зниження рівня професійного судження аудитора

7. Яка група компетенцій передбачає вміння аудитора працювати з Python, SQL та Power BI?

- а) етична
- б) технологічна
- в) комунікативна

8. Яка сертифікація орієнтована на аудит інформаційних систем і кібербезпеку?

- а) ACCA Digital Finance

б) CISA (Certified Information Systems Auditor)

в) CPA Digital Transformation Badge

9. Який рівень розвитку компетенцій аудитора пов'язаний із формуванням цифрової політики та етичного лідерства?

а) інтелектуальний

б) аналітичний

в) стратегічний

10. Яке твердження найточніше характеризує роль аудитора майбутнього?

а) технічний ревізор, що працює з вибірковими перевітками

б) консультант із бухгалтерського обліку без знання технологій

в) архітектор довіри у цифровій економіці, який поєднує аналітичні та етичні навички

Тема 10 Технологічні інновації та безпека аудиту в цифрову епоху

Питання для самостійної роботи

Дослідіть сучасні підходи до впровадження Big Data та AI у національну аудиторську практику України. Які існують приклади використання таких технологій у вітчизняних аудиторських фірмах?

Проаналізуйте можливості та ризики використання блокчейн-технологій у державному фінансовому контролі. Як вони можуть підвищити прозорість публічних фінансів?

Оцініть етичні виклики застосування штучного інтелекту в аудиті. Як аудитор має забезпечити баланс між автоматизацією процесів і професійною відповідальністю?

Розкрийте перспективи розвитку цифрового аудиту в Україні до 2035 року. Які умови необхідні для реалізації національної програми “Digital Audit

Ukraine”?

Практичні завдання

Завдання 1. Аналіз джерел Big Data для аудиту:

1. Оберіть галузь (наприклад: банківська, виробнича, торгова).
2. Визначте 5–7 джерел даних, що можуть бути використані аудитором.
3. Вкажіть тип даних (структуровані, неструктуровані, напівструктуровані).
4. Опишіть, яку аудиторську задачу можна вирішити за допомогою кожного джерела.

Результат: заповнити таблицю «Джерела Big Data та їх застосування в аудиті».

Завдання 2. Моделювання безперервного аудиту (Continuous Auditing):

1. Визначте три компоненти системи (ERP, Blockchain, AI-аналітика).
2. Опишіть, яку функцію виконує кожен компонент.
3. Намалюйте модель взаємодії (у вигляді схеми або блок-діаграми).

Результат: схема «Архітектура безперервного аудиту підприємства».

Завдання 3. Оцінка кіберризиків у цифровому аудиті:

1. Перелічіть 5–7 можливих кіберзагроз для аудиторської фірми.
2. Оцініть їх ймовірність і вплив (низький / середній / високий).
3. Побудуйте карту ризиків (Risk Map).
4. Запропонуйте заходи з мінімізації ризиків.

Результат: таблиця або графік карти ризиків з короткими висновками.

Тести для самоконтролю знань студентів

1. Який тип аналітики використовується для пояснення причин відхилень у даних?

- а) прогностична
- б) діагностична
- в) приписна

2. Що є головною перевагою використання Big Data в аудиті?

- а) зниження вартості послуг

б) перехід від вибіркового до повного аналізу операцій

в) зменшення кількості звітів

3. Який алгоритм машинного навчання найкраще підходить для виявлення груп подібних клієнтів?

а) кластеризація

б) регресійна модель

в) дерева рішень

4. Яка комбінація технологій утворює «інтелектуальну автоматизацію аудиту»?

а) Big Data + Blockchain

б) RPA + AI

в) ERP + BI

5. Безперервний аудит характеризується тим, що:

а) проводиться один раз на рік

б) залежить від вибіркового аналізу

в) виконується у режимі реального часу

6. Яка технологія використовується для автоматичного виконання умов угод у блокчейні?

а) Big Data

б) Смарт-контракти

в) Neural Networks

7. Який вид кіберзагрози передбачає перевантаження серверів аудиторської фірми?

а) Фішинг

б) DDoS-атака

в) Інсайдерська загроза

8. Який міжнародний документ визначає правила захисту персональних даних у ЄС?

а) ISAE 3402

б) GDPR

в) ISO/IEC 9001

9. Як називається модель, у якій AI-аналітика поєднується з професійним судженням аудитора?

а) Digital Audit

б) Continuous Audit

в) Augmented Audit

10. Який напрям розвитку аудиту до 2035 року пов'язаний із оцінкою ESG-факторів?

а) кібераудит

б) хмарний аудит

в) етичний і сталий аудит (Ethical & Sustainable Audit)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТУДЕНТАМИ

1. Аудит : підручник : [в 2 ч.] / Брадул О. М. [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Грушко В. І. 4-те вид., допов. і перероб. Київ : Ліра-К, 2020. 323 с.
2. Аудит: методика і організація : навч. посіб. / [Н. І. Гордієнко та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 318 с.
3. Бурлан С.А., Руденко Н. О. Організація і методика аудиту : навч. посіб. ; Чорномор. нац. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 182 с.
4. Жидєєва Л.І., Колісник О. П., Салямон-Міхєєва К. Д. Аудит : навч. посіб. ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДВС України, 2019. 311 с.
5. Ковальчук Т.М., Никифорак І. І. Облік і аудит : навч. посіб. ; [за ред. Т. М. Ковальчук] ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. 519 с.
6. Костирко Л.А., Лубенченко О. Е., Костирко Р. О. Міжнародні стандарти контролю якості і аудиту : навч. посіб. ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. 2-ге вид., перероб. і допов. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 227 с.
7. Макаренко А.П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спец. 071 "Облік і оподаткування" за ден. та заоч. формою навчання.; Інж. ін-т Запорізь. нац. ун-ту. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 399 с.
8. Облік і аудит : навч. посіб. / Н. П. Банера [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Скаско ; Львів. ін-т економіки і туризму. Львів : Растр-7, 2017. 502 с.
9. Павликівська О. І., Кіляр О. Р., Щирба М. Т. Аудит : навч. посіб.. Тернопіль : Паляниця В. А. [вид.], 2017. 337 с.

10. Плиса В.Й. Облік і аудит : навч. посіб. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. 2-ге вид. Львів : АТБ, 2018. 685 с.

11. Рудницький В.С., Душко З. О. Організація і методика аудиту : підруч. для студентів ВНЗ.; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). Київ : УСБ НБУ, 2014. 479 с.

12. Сарапіна О.А., Пінчук Т. А., Шрам Т. В. Аудит : навч. посіб. для самот. вивчення дисципліни.; Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : Вишемирський В. С., 2016. 507 с.

13. Шквір В.Д., Загородній А. Г., Височан О. С. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті : підручник.; Нац. ун-т "Львів. політехніка". 5-те вид. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 402 с.

14. Болдуєв М. В., Болдуєва О. В., Лищенко О. Г. Дефініція аудиторських доказів у контексті забезпечення юридичної вірогідності. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 23-27.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Аудиторська палата України. URL: <https://www.apu.com.ua/>

2. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit>

3. Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. URL: <https://www.apob.org.ua/>

4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> ›

5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

7. Стандарти внутрішнього аудиту : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text>